De Berber

Mohammed Benzakour

De Jood van Afrika. De Fries van Marokko. De Koerd van Maghreb. Vele etiketten heb ik op hem geplakt: De Berber. Mediterraan Indiaan. Neen. Geen etiket vangt hem. Geen begrip duidt hem. Geen omschrijving omvat hem. Ik heb het opgegeven. Hij is wat hij is: Berber. Wie dat niet vat of voelt heeft pech. De pech zelf geen Berber te zijn. Berber is een eretitel. Jawel. Adeldom par excellence. Berber ben je of ben je niet. Worden kun je het niet. Alles kun je worden, doof, schizoïde, Amerikaan, zelfs Hollander. Maar Berber niet. Geen paspoort dat jou tot Berber maakt. Geen volkslied dat jou engageert. Geen inburgering die je wegwijs maakt. Geen schrift dat helderheid biedt. Berber is een Zijns-kwestie. Berber ben je van geboorte. Via bloed en zaad. Via dna. Via ziel. En ziel heeft geen structuur. Ziel is amorf. Ziel is hemels. Ziel is buitenaards. Dat zijn Berbers: on-aards. Tenminste: niet van déze aarde. Want aards is hij, ronduit zelfs. Toch is zijn koninkrijk niet van hier maar van elders. In het verleden welteverstaan. Zijn muziek echoot in diepe ravijnen. Zijn sterren zwijgen aan het firmament. Zijn geuren gisten in diepe bodems.

Dus nogmaals: geen hok waarin de Berber past. De Berber is water, wind en vuur. Onzichtbaar, onweegbaar, ongrijpbaar. Onbegrijpbaar. Voor de politie. Voor de minister. Voor de professor. Duizenden professoren bezochten Kabylie. Ze kwamen terug met dikke boeken. Berbers zijn joden, Berbers zijn Europeanen, Berbers zijn Jemenieten. Berbers zijn zus, Berbers zijn zo. Maar geen boek dat antwoord gaf. Elke volgend boek riep nog meer vragen op. En er waren er al zoveel.

De Berber droomt zijn geschiedenis. Hij is trots, hij is heroïsch. Hij is strijdvaardig. Maar bovenal: hij is verbitterd. Niets staat hem in de weg, maar alles is zijn vijand. Zo staat het geschreven. Zo is het overgeleverd, van vader op zoon. Kijk naar de contouren van de maan. Luister naar de fluisteringen in het hoge gras. Hoor de klanken van Idir. Aanschouw het paard van Amezian. Ruik de boernoesen van

Abdelkrim. Anoual. Dhar Oubaran.

Iedereen is vriend van de Berber en de Berber is vriend van iedereen. Maar wat als niet iedereen vriend blijkt? Dan maken we iedereen toch gewoon tot vriend! Maar schijn bedriegt. ‘Iedereen’ is een vergissing. Een hersenspinsel, een fantoom. Iedereen is vriend omdat iedereen vijand is. Op elke hoek schuilt gevaar. Wees op je hoede. Twee ogen voor, twee ogen achter, twee oren boven, twee oren aan de voeten. Daarom is de Berber altijd in oorlog. Hij schmiert over de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Maar de enige verklaring in zijn broekzak is de oorlogsverklaring. Oorlog met zijn buren. Oorlog met zijn vrouw. Oorlog met zijn zoon. Oorlog met zijn werkgever. Oorlog met zijn land. Oorlog met zijn koning. Oorlog met zijn God. Maar bovenal: oorlog met zichzelf. Alleen: hij weet het niet. Want zichzelf is koning. Zichzelf is oppermachtig. Zichzelf is groot; groter dan zichzelf.

De Berber is godsdienstig maar kent geen geloof. Hij bidt met één oog. Het andere is gericht op zijn moskeegenoot. Die zou weleens zijn portemonnee kunnen jatten. Ja, de Berber is godsdienstig maar kent geen geloof. Hij gelooft in de god op aarde. Niet in die daarboven. Die daarboven liet hem in de steek. Toch komt elke Berber in de hemel. Hij heeft daar recht op. Iedereen komt in de hel, maar de Berber komt in de hemel. Ik herhaal: hij heeft daar recht op. De Berber verdient het paradijs. Hij is gemaakt voor het paradijs. Op aarde is hem onrecht aangedaan. Zijn hele leven. Zijn hele stamboom.

De Berberste Berber is de Benevelde Berber. Dat zijn de beste. Dan ontwaakt de kleine god. De kunstenaar. De snoodaard. De jongleur. De komediant. De tangogoeroe. En ja:de schaakmeester. Geen filosoof zo groot als de Berber. Zijn woorden zijn raadsels. Zijn taal een labyrint. Zijn gelijk is een Groot Gelijk (al heeft hij ongelijk). Zijn waarheid is een Grote Waarheid (al liegt hij). Hij zit onder de boom en omvat de kosmos. De kosmos in de holte van zijn hand. Hij verwelkomt het bestaan zoals dat iedere ochtend tot zijn zintuigen spreekt. Hij mort, hij vloekt, hij schreeuwt, maar: hij persisteert. Tot hij erbij neervalt. Nee, zelfs dán gaat hij door. Juist dan. Hij is de kakkerlak onder de homo sapiens. Onuitroeibaar. Plet hem met

je schoenzool, en hij strooit zijn eitjes. Hij zal overleven. Altijd en overal. Zet een Berber op Siberië en hij bouwt een iglo. Gooi een Berber in de jungle en hij bouwt een boomhut. Breng een Berber naar de woestijn en hij maakt een tent. Werp een Berber in zee en hij bouwt een vlot. Nee: in zee verandert hij in vis. Vis Incognito. Want eens een Berber, altijd een Berber. Zelfs als vis.

Voorwaar: de Berber overleeft. De wereld vergaat, maar de Berber overleeft. De Berber overwint. Zijn genen ademen triomf. Jazeker, de Berber triomfeert. Want de Berber snapt het leven. De Berber snapt het totale leven. De Berber snapt het leven totaal.

Maar niemand, niemand snapt de Berber. De Berber het minst.

Mohammed Benzakour is columnist/publicist. Deze column verscheen maart 2006 in Passionate Magazine.